

37276

Ayyüce TÜRKEŞ TAŞ
Adana Milletvekili
Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü' nün 96'ncı maddeleri gereğince T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 02.12.2025

Ayyüce TÜRKEŞ TAŞ
Adana Milletvekili

Doğu Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Seyhan ve Ceyhan Nehirleri ile Tarsus Çayı ve Deliçay, artan sanayi baskısı, yetersiz atıksu arıtma altyapısı, tarım ve hayvancılık kaynaklı yayılı kirletici yükleri ve plastik geri dönüşüm/işleme faaliyetlerinden kaynaklı mikropplastik kirliliği gibi etmenler sebebiyle ağır bir kirlilik tehdidi altındadır. Bölgeden gelen görüntülerde renk değişimi, köpüklenme, ağır koku ve dönem dönem balık ölümleri rapor edilmekte; bu durum içme ve sulama suyu güvenliği, halk sağlığı, kıyı ve deniz ekosistemleri ile tarımsal üretimin sürdürülebilirliği bakımından kritik riskler oluşturmaktadır.

Çukurova'yı besleyen bu su varlıklarının doğal dengesinin bozulması, sucul ekosistemlerin tahribi ve su kalitesindeki düşüş, Sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan geri döndürülemez kayıplara kapı aralamaktadır. Bu nedenle konu, havza ölçekli ve bilimsel temelli bir yönetim yaklaşımı, etkin denetim ve şeffaf veri paylaşımı, erken uyarı sistemleri, mikropplastik dâhil ileri analizler, OSB ve sanayi altyapısının güçlendirilmesi, tarım-hayvancılık kaynaklı kirliliğin kontrolü ile birlikte ele alınmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Seyhan ve Ceyhan Nehirleri ile Tarsus Çayı ve Deliçay'da son üç yıl içinde tespit edilen başlıca kirletici parametreler nelerdir? Bu parametrelerin yıllara ve mevsimlere göre limit aşımalarının sayısı ve oranları nedir?
2. Söz konusu su kütlelerinde balık ölümleri rapor edilen dönemlerde gerçekleştirilen acil numune analizlerinin sonuçları nelerdir? Ölüm olaylarıyla zeytinyağı üretim sezonu veya belirli endüstriyel faaliyetler arasında istatistiksel bir ilişki tespit edilmiş midir?
3. Son beş yıl içinde söz konusu su kütlelerinde mikropplastik düzeyleri ölçülmüş müdür? Ölçüldüyse metodoloji (numune hacmi, filtrasyon/göz açıklığı, polimer tayini), parçacık/m³ ve kütle konsantrasyonu sonuçları ve trend nedir?
4. Plastik geri dönüşüm ve işleme tesislerinin yoğun bulunduğu bölgelerde, ileri arıtma ve filtrasyon (membran, DAF, koagülasyon-flokülasyon, aktif karbon vb.) zorunluluğu getirilmiş midir? Getirildiyse uygulama oranı ve uyumsuzluk tespit edilen tesis sayısı kaçtır?

5. OSB'ler ve sanayi sitelerinde bulunan ortak/merkezi atıksu arıtma tesislerinin (AAT) tasarım kapasiteleri, güncel yükleme oranları, arıtma verimleri (giriş/çıkış) ve arıtılmış su yeniden kullanım oranları nedir?
6. Son üç yılda bölgede yapılan çevre denetimleri kapsamında kaç tesis denetlenmiş, kaç idari yaptırım (para cezası, süre verme, faaliyet durdurma) uygulanmış, toplam ceza tutarı ne olmuştur? Tekerrür eden ihlallerin oranı nedir?
7. Nehir kıyılarında tespit edilen tarım ve hayvancılık kaynaklı (gübre/organik atık) kirlilik için tampon bölge, yastık şerit, kapalı gübre depoları, kompostlaştırma gibi iyi tarım uygulamaları hangi ölçekte hayata geçirilmiştir?
8. Sulama kanallarına karışan kirlilik için sulama birlikleri ve DSİ ile yürütülen koordinasyon mekanizması nedir? Acil durumlarda su kesme/derivasyon yetkisi ve uygulama örnekleri nelerdir?
9. Şeffaflık kapsamında, izleme ve denetim verilerinin açık veri biçiminde kamuya sunulmasına dair bir plan var mıdır? Varsa adres ve yayın periyodu nedir?
10. Balık ölümleri dahil olay bazlı kirliliklerde müdahale süreleri, saha ekip sayısı, numune alma sıklığı ve adli/idari süreç yönetimine dair standart operasyon prosedürü (SOP) mevcut mudur?
11. Bakanlığınızın kısa, orta ve uzun vadede; kirlilik yükünün azaltılması, su kalitesinin iyileştirilmesi, ekosistemin restorasyonu ve halk sağlığı risk iletişimi alanlarında zaman planı ve bütçe/finansman öngörülerini nelerdir?